Fundusze Europejskie Wiedza Edukacja Rozwój
Rzeczpospolita Polska
INFOdoradca+
Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej upowszechnianie za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+

INFORMACJA O ZAWODZIE

Strażak
(541101)

Strażacy

Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej rozpowszechnianie za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+

Projekt jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

INFORMACJA O ZAWODZIE

Strażak

(541101)

Strażacy

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy

Publikacja opracowana w ramach projektu **Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej upowszechnianie za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+**

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój, Oś priorytetowa II Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, Działanie 2.4 Modernizacja publicznych i niepublicznych służb zatrudnienia oraz lepsze dostosowanie ich do potrzeb rynku pracy

PROJEKT NR: POWR.02.04.00-00-0060/16-00

Partnerzy projektu INFODORADCA+:

- DORADCA Consultants Ltd Sp. z o.o., Gdynia
- Instytut Technologii Eksploatacji – Państwowy Instytut Badawczy, Radom
- Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa
- Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa
- PBS Sp. z o.o., Sopot

INFORMACJA O ZAWODZIE

Strażak (541101)

© Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy, Warszawa 2018

Kopiowanie i rozpowszechnianie w całości lub w części dozwolone wyłącznie za podaniem źródła.

ISBN 978-83-7789-495-8 [569]

Publikacja bezpłatna

Zdjęcie na okładce wykonane przez zespół ekspercki.

SPIS TREŚCI

1. DANE IDENTYFIKACYJNE ZAWODU ... 3
1.1. Nazwa i kod zawodu (wg Klasyfikacji zawodów i specjalności) ... 3
1.2. Nazwy zwyczajowe zawodu ... 3
1.3. Usytuowanie zawodu w klasyfikacjach: ISCO, PKD ... 3
1.4. Notka metodologiczna, autorzy i eksperci opiniujący ... 3
2. OPIS ZAWODU ... 4
2.1. Synteza zawodu ... 4
2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania ... 4
2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy) ... 5
2.4. Wymagania psychofizyczne i zdrowotne ... 7
2.5. Wykształcenie, tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie ... 8
2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, awansu i potwierdzania kompetencji ... 10
2.7. Zawody pokrewne ... 10
3. ZADANIA ZAWODOWE I WYMAGANE KOMPETENCJE ... 10
3.1. Zadania zawodowe ... 10
3.2. Kompetencja zawodowa Kz1: Wykonywanie czynności ratowniczych ... 11
3.3. Kompetencja zawodowa Kz2: Zabezpieczanie miejsc zdarzenia ... 12
3.4. Kompetencja zawodowa Kz3: Obsługa sprzętu specjalistycznego ... 12
3.5. Kompetencje społeczne ... 13
3.6. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu ... 13
3.7. Powiązanie kompetencji zawodowych z opisami poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz Sektorowej Ramy Kwalifikacji ... 14
4. ODNIESIENIE DO SYTUACJI ZAWODU NA RYNKU PRACY I MOŻLIWOŚCI DOSKONALENIA ZAWODOWEGO ... 14
4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie ... 14
4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu ... 15
4.3. Zarobki osób wykonujących dany zawód/daną grupę zawodów ... 16
4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie ... 17
5. ODNIESIENIE DO EUROPEJSKIEJ KLASYFIKACJI UMIEJĘTNOŚCI/KOMPETENCJI, KWALIFIKACJI I ZAWODÓW (ESCO) ... 17
6. ŹRÓDŁA DODATKOWYCH INFORMACJI O ZAWODZIE ... 18
7. SŁOWNIK POJĘĆ ... 20
7.1. Definicje powiązane z opisem informacji o zawodzie (zawodoznawcze) ... 20
7.2. Definicje związane z wykonywaniem zawodu (branżowe) ... 22

1. DANE IDENTYFIKACYJNE ZAWODU

1.1. Nazwa i kod zawodu (wg Klasyfikacji zawodów i specjalności)

Strażak 541101

1.2. Nazwy zwyczajowe zawodu

- Pożarnik.
- Pracownik ochrony przeciwpożarowej.
- Przeciwpożarowiec.

1.3. Usytuowanie zawodu w klasyfikacjach: ISCO, PKD

W Międzynarodowym Standardzie Klasyfikacji Zawodów ISCO-08 odpowiada grupie:

- 5411 Fire-fighters.

Według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007):

- Sekcja O – Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne.

1.4. Notka metodologiczna, autorzy i eksperci opiniujący

Notka metodologiczna

Opis informacji o zawodzie opracowano na podstawie:

- analizy źródeł (akty prawne, klasyfikacje krajowe, międzynarodowe) oraz źródeł internetowych,
- wyników badań i analiz prowadzonych w projekcie SPO RZL (2006-2007) „Opracowanie i upowszechnianie krajowych standardów kwalifikacji zawodowych”,
- analizy opisu zawodu zamieszczonego w wyszukiwarce opisów zawodów na Wortalu Publicznych Służb Zatrudnienia,
- badań ankietowych prowadzonych w projekcie INFODORADCA+ w październiku 2018 r.,
- zebranychopiniiodrecenzentów,członkówpaneluewaluacyjnegooraz zespołu ds. walidacji i jakości informacji o zawodach.

Autorzy i eksperci opiniujący

Zespół Ekspercki:

- Tomasz Chudzik – Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej, Iława.
- Krzysztof Gosz – PBS sp. z o.o., Sopot.
- Martyna Kurowska – PBS sp. z o.o., Sopot.
- Kamil Skorupski – 43 Baza Lotnictwa Morskiego, Gdynia.

Zespół ds. walidacji i jakości informacji o zawodzie:

- Wacław Galewski – PBS sp. z o.o., Sopot.
- Magdalena Jackman – PBS sp. z o.o., Sopot.
- Jolanta Religa – Instytut Technologii Eksploatacji – PIB, Radom.
- Daria Siemińska – PBS sp. z o.o., Sopot.
- Krzysztof Symela – Instytut Technologii Eksploatacji – PIB, Radom.

Recenzenci:

- Artur Ankowski – Centralna Szkoła Państwowej Straży Pożarnej, Częstochowa.
- Rafał Kozik – Ochotnicza Straż Pożarna, Karniów.

Panel ewaluacyjny – przedstawiciele partnerów społecznych:

- Grzegorz Gesella – FHU Grzegorz Gesella, Somonino.
- Mirosław Szyfelbain – Uniwersytet Morski w Gdyni.

Data (rok) opracowania opisu informacji o zawodzie: 2018 r.

WAŻNE:
W tekście opisu informacji o zawodzie występują podkreślenia wybranych określeń wraz z indeksem górnym, który wskazuje numer definicji w słowniku branżowym w punkcie 7.2.

2. OPIS ZAWODU

2.1. Synteza zawodu

Strażak jest funkcjonariuszem Państwowej Straży Pożarnej (PSP), który pełniąc służbę uczestniczy w akcjach ratowniczych, zabezpieczających, a także przy likwidacji zagrożeń związanych z wypadkami, katastrofami i innymi zdarzeniami.

2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania

Opis pracy

Strażak zajmuje się zwalczaniem pożarów, likwidacją miejscowych zagrożeń, a także szerokim zakresem działań ratowniczych, w tym ratownictwem chemicznym i ekologicznym, technicznym, wodnym i medycznym.

Obowiązki strażaka związane są z ratowaniem życia oraz zdrowia ludzi, zwierząt, a także ratowaniem mienia. Strażak może również zajmować stanowiska nie związane z bezpośrednimi działaniami ratowniczymi, co określają odrębne przepisy.

Specyfika pracy wymaga współdziałania, umiejętności pracy w grupie i podporządkowania się rozkazom przełożonych. Każdy strażak jest zarazem ratownikiem Państwowego Ratownictwa Medycznego i posiada uprawnienia w zakresie udzielania kwalifikowanej pierwszej pomocy (KPP)[1].

Podejmując służbę w Państwowej Straży Pożarnej, strażak składa ślubowanie, którego treść określa ustawa. Osoba wykonująca ten zawód odpowiada dyscyplinarnie za zawinione, nienależyte wykonywanie obowiązków służbowych oraz za czyny sprzeczne ze złożonym ślubowaniem. Odpowiada dyscyplinarnie również za popełnione przestępstwa lub wykroczenia, niezależnie od odpowiedzialności karnej.

Strażak jest zawodem mundurowym, w którym określono wytyczne dotyczące umundurowania.

Ze względu na interdyscyplinarny charakter zawodu, osoba pracująca jako strażak powinna posiadać zasób wiedzy i umiejętności z różnych dziedzin technicznych.

WAŻNE:
Strażak realizuje obowiązki przewidziane dla służby w ustawie o Państwowej Straży Pożarnej oraz w aktach wykonawczych.

Sposoby wykonywania pracy

Strażak wykonuje swoja pracę z wykorzystaniem metod, technik i procedur związanych ze zwalczaniem pożarów i działaniami ratowniczymi. W szczególności jego działania polegają m.in. na:

- lokalizowaniu i eliminowaniu pożarów bądź innych sytuacji stwarzających potencjalne zagrożenie,

- zapewnianiu bezpieczeństwa cywili w przypadkach wiążących się z zagrożeniem ich życia lub zdrowia,
- minimalizowaniu strat materialnych.

Więcej szczegółowych informacji znajduje się w sekcjach: 3.1. Zadania zawodowe oraz 3.2, 3.3 i 3.4. Kompetencje zawodowe.

2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy)

Warunki pracy

Strażak pełni służbę w jednostkach ratowniczo-gaśniczych (JRG), w komendach miejskich, powiatowych i wojewódzkich PSP. Praca odbywa się w systemie zmianowym i codziennym.

Strażak pełniący służbę w systemie codziennym wykonuje pracę w pomieszczeniach biurowych.

Praca strażaka w trakcie akcji ratowniczych odbywa się zarówno w pomieszczeniach, jak i na wolnym powietrzu. Akcje ratownicze prowadzone są głównie w uciążliwych warunkach, często w ciasnych i trudno dostępnych miejscach, w dużym zadymieniu, niełatwym do przemieszczania się terenie (lasy, pola, góry, akweny, drogi, budynki i kompleksy budynków), w różnych warunkach atmosferycznych.

Poza warunkami bojowymi, praca strażaka pełniącego służbę w systemie zmianowym jako ratownik stanowiący obsadę pojazdów pożarniczych[2] (podział bojowy) odbywa się w strażnicach. Zakres wyposażenia strażnic jest uregulowany przez właściwe akty prawne.

Podczas wykonywania obowiązków zawodowych, strażak ma dostęp do pomieszczeń socjalnych, sanitarnych, do wypoczynku i rekreacji.

Ze względu na trudne warunkach i liczne zagrożenia życia i zdrowia, praca strażaka odbywa się w środkach ochrony indywidualnej, które minimalizują lub wykluczają negatywny wpływ czynników zewnętrznych na organizm strażaka.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie.

Wykorzystywane maszyny i narzędzia pracy

Strażak w działalności zawodowej wykorzystuje m.in.:

- pojazdy pożarnicze,
- sprzęt ratowniczy i podręczny sprzęt gaśniczy (w tym m.in. gaśnice przenośne i przewoźne),
- sprzęt i armaturę do podawania wody (w tym m.in. węże ssawne i tłoczne, armaturę wodną, pianową),
- drabiny pożarnicze,
- ratowniczy sprzęt mechaniczny (w tym m.in. pilarki, przecinarki, młoty, wyciągarki),
- ratownicze zestawy hydrauliczne i pneumatyczne,
- sprzęt ochronny dróg oddechowych,
- ratowniczy sprzęt medyczny,
- agregaty prądotwórcze i oddymiające,
- środki gaśnicze,
- środki łączności.

WAŻNE:
Standardy wyposażenia jednostek ratowniczo-gaśniczych państwowej straży pożarnej w pojazdy gaśnicze i specjalne oraz w sprzęt i środki techniczne, jak również normy wyposażenia w sprzęt specjalistyczny, pojazdy i środki techniczne do ratownictwa technicznego, chemicznego, ekologicznego i medycznego określa rozporządzenie ministra spraw wewnętrznych w sprawie szczegółowych zasad wyposażenia jednostek organizacyjnych państwowej straży pożarnej.

Organizacja pracy

Osobę podejmującą służbę jako **strażak** w Państwowej Straży Pożarnej mianuje się strażakiem w służbie przygotowawczej na okres 3 lat. Po odbyciu służby przygotowawczej strażak zostaje mianowany na stałe.

Czas służby strażaka nie może przekraczać przeciętnie 40 godzin tygodniowo w przyjętym okresie rozliczeniowym, nieprzekraczającym 6 miesięcy. Strażak zatrudniony w jednostkach organizacyjnych PSP pracuje w dwóch systemach pracy:
- zmianowym (system polega na wykonywaniu zadań służbowych i pełnieniu dyżurów, trwających nie dłużej niż 24 godziny, po których następują co najmniej 24 godziny wolne od służby),
- codziennym (polega na wykonywaniu zadań służbowych po 8 godzin dziennie od poniedziałku do piątku).

Strażak może być wyznaczony przez przełożonego do wykonywania zadań służbowych poza rozkładami czasu służby. W ramach codziennego rozkładu czasu służby strażak może być wyznaczony do pełnienia, w dowolnym czasie, dyżuru trwającego nie dłużej niż 24 godziny, po którym następują co najmniej 24 godziny wolne od służby. W ramach czasu wolnego strażaka można wyznaczyć do pełnienia dyżuru domowego.

Organizacja pracy jest określona regulaminami i harmonogramami. Regulamin szczegółowo określa:
- zakres obowiązków, jakie muszą być wykonane danego dnia tygodnia w strażnicy,
- regulacje dotyczące czasu oraz częstotliwości wykonywania takich zadań, jak: szkolenia załogi, prace gospodarcze, zajęcia sportowe, prace konserwatorskie sprzętu specjalistycznego.

Strażak pracujący w podziale bojowym w momencie otrzymania zgłoszenia o wystąpieniu zagrożenia niezwłocznie przerywa dotychczas wykonywane obowiązki i udaje się w miejsce, w którym doszło do zdarzenia. Działania na miejscu koordynowane są przez funkcjonariuszy posiadających odpowiednie uprawnienia do zajmowania stanowisk, związanych z kierowaniem działaniami ratowniczymi.

Strażacy pracują w tzw. rotach[3], czyli dwuosobowych zastępach[6], w których jedna osoba pełni rolę przodownika, druga zaś rolę pomocnika. Rota wykonuje zadania wskazane przez kierującego działaniami ratowniczymi.

Zagrożenia mające wpływ na bezpieczeństwo pracy człowieka

Zawód **strażak** niesie za sobą wiele zagrożeń dla bezpieczeństwa pracy człowieka, w tym ryzyko:
- poparzeń skóry i dróg oddechowych przez gorące powierzchnie i gazy,
- odniesienia ran kłutych i ciętych spowodowanych przez ostre przedmioty, szkło, metal,
- urazu w wyniku uderzenia, przygniecenia przez spadające elementy konstrukcji, gruz,
- wypadku komunikacyjnego podczas wyjazdu do akcji,
- zatrucia substancjami chemicznymi powstającymi podczas pożarów,
- urazów przy pracy z narzędziami hydraulicznymi, pneumatycznymi, elektrycznymi,
- urazów na skutek pracy na wysokościach,
- dyskomfortu cieplnego przy pracy zimą na akwenach oraz podczas pożarów, poparzeń na skutek wysokiej temperatury podczas działań gaśniczych,
- kontaktu i zakażenia czynnikami biologicznymi powodującymi choroby zakaźne, którego źródłem mogą być ratowane osoby, zwierzęta lub ludzie.

Strażak pracuje przez wiele godzin, często w systemie pracy dyżurowej, co stanowi źródło stresu. Zdarzenia związane z akcjami ratowniczymi mogą wywoływać stres pourazowy.

2.4. Wymagania psychofizyczne i zdrowotne

Wymagania psychofizyczne

Dla pracownika wykonującego zawód **strażak** ważne są:

w kategorii wymagań fizycznych
- sprawność fizyczna,
- ogólna wydolność fizyczna,
- sprawność układu krążenia,
- sprawność układu oddechowego,
- sprawność układu kostno-stawowego,
- sprawność układu mięśniowego,
- sprawność narządu wzroku,
- sprawność narządu słuchu,
- sprawność zmysłu węchu,
- sprawność narządów równowagi;

w kategorii sprawności sensomotorycznych
- koordynacja wzrokowo-ruchowa,
- szybki refleks,
- brak lęku przed wysokością,
- spostrzegawczość,
- ostrość wzroku,
- ostrość słuchu,
- zręczność rąk i palców,
- czucie dotykowe,
- powonienie,
- rozróżnianie barw;

w kategorii sprawności i zdolności
- zdolność koncentracji uwagi,
- dobra pamięć,
- podzielność uwagi,
- zdolność analizowania sytuacji i podejmowania ryzyka,
- zdolność do przestrzegania reguł, przepisów i standardów,
- łatwość przerzucania się z jednej czynności na drugą,
- współdziałanie i współpraca w zespole (grupie),
- zdolność nawiązania kontaktu z ludźmi,
- zdolność skutecznego przekonywania,
- zdolność skutecznego negocjowania;

w kategorii cech osobowościowych
- radzenie sobie ze stresem,
- odwaga,
- komunikatywność,
- gotowość podporządkowania się,
- gotowość do pracy w szybkim tempie,
- gotowość do pracy w różnych warunkach środowiskowych,
- gotowość do współdziałania,

- odporność emocjonalna,
- gotowość do podejmowania ryzyka,
- operatywność i skuteczność,
- odpowiedzialność za działania zawodowe,
- samokontrola,
- wytrwałość i cierpliwość,
- odpowiedzialność proekologiczna,
- dyspozycyjność,
- gotowość do ustawicznego uczenia się.

Więcej informacji znajduje się w sekcjach*: *3.5. Kompetencje społeczne; 3.6. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu.

Wymagania zdrowotne

Praca w zawodzie **strażak** pod względem obciążenia fizycznego należy do kategorii prac bardzo ciężkich. Występuje w niej również obciążenie umysłowe, związane np. pracą pod presją czasu, podejmowaniem szybkich i trafnych decyzji, radzeniem sobie ze stresem. Z tego powodu przyjmowane do służby są wyłącznie osoby w pełni sprawne i zdrowe, o silnej budowie ciała i zrównoważonej psychice. Duże znaczenie ma wysoka ogólna wydolność fizyczna, sprawność układu kostno-stawowego, układu krążenia i układu mięśniowego, ponieważ strażak pracuje najczęściej w ruchu i pod obciążeniem.

Istotna jest sprawność układu oddechowego, gdyż często istnieje potrzeba pracy w powietrznych aparatach oddechowych. Duża sprawność narządów wzroku, słuchu oraz zmysłu węchu, jak również zmysłu dotyku pozwala odbierać strażakowi wszelkie sygnały, świadczące o zmianie sytuacji bądź niebezpieczeństwie. Do prac na wysokości niezbędna jest również duża sprawność narządów równowagi.

Strażak jest obowiązany utrzymywać sprawność fizyczną zapewniającą wykonywanie przez niego zadań służbowych, w szczególności poprzez uczestnictwo w zajęciach z wychowania fizycznego lub zajęciach sportowych, których charakter, formy organizacyjne i sposób finansowania określa (uwzględniając charakter służby w Państwowej Straży Pożarnej) minister właściwy do spraw wewnętrznych.

WAŻNE:
O stanie zdrowia i ewentualnych przeciwwskazaniach do wykonywania zawodu orzeka lekarz medycyny pracy. Szczegółowe wytyczne dotyczące wymagań zdrowotnych względem kandydatów do służby w Państwowej Straży Pożarnej określone są w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie wykazu chorób i ułomności, wraz z kategoriami zdolności do służby w Policji, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Państwowej Straży Pożarnej oraz Służbie Ochrony Państwa.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie.

2.5. Wykształcenie, tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie

Wykształcenie niezbędne do podjęcia pracy w zawodzie

Zgodnie z obowiązującymi aktualnie przepisami (2018 r.), **strażak** powinien posiadać wykształcenie co najmniej średnie lub średnie branżowe. Preferowane jest ukończenie szkoły policealnej w zawodzie pokrewnym technik pożarnictwa.

WAŻNE:
Państwowa Straż Pożarna posiada własny system kształcenia i szkolenia. Składa się on z dwóch podsystemów, z których jeden odpowiada za podwyższanie kwalifikacji ogólnych, przygotowując młodych ludzi do zawodu strażaka, technika pożarnictwa lub inżyniera pożarnictwa, natomiast drugi związany jest z podwyższaniem kwalifikacji zawodowych w strukturach straży.

Tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie

Zgodnie z obowiązującymi aktualnie przepisami (2018 r.), uprawnionym do pełnienia służby jako strażak w Państwowej Straży Pożarnej jest obywatel polski, niekarany, korzystający z pełni praw publicznych, posiadający zdolność fizyczną i psychiczną do pełnienia tej służby.

Atutem przy zatrudnianiu może być między innymi posiadanie:
- certyfikatu potwierdzającego odbycie szkolenia podstawowego w zawodzie strażak (organizowanego przez komendy wojewódzkie PSP),
- tytułu zawodowego technik pożarnictwa (po ukończeniu szkoły aspirantów Państwowej Straży Pożarnej),
- dyplomu potwierdzającego kwalifikację zawodową MS.20 Wykonywanie działań ratowniczych, zdobytą w toku edukacji formalnej lub na kwalifikacyjnych kursach zawodowych,
- tytułu ratownika (po ukończeniu kursu np. w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy KPP),
- udokumentowanego wyszkolenia pożarniczego w ochotniczej straży pożarnej.

Przyjęcie kandydata do służby w Państwowej Straży Pożarnej poprzedza postępowanie kwalifikacyjne, które zarządza i prowadzi kierownik jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej. Ma ono na celu ustalenie, czy kandydat spełnia warunki przyjęcia do służby w PSP. Postępowanie kwalifikacyjne składa się z następujących etapów:
- ocena złożonych dokumentów związanych z postępowaniem kwalifikacyjnym,
- test sprawności fizycznej,
- rozmowa kwalifikacyjna,
- ustalenie zdolności fizycznej i psychicznej do pełnienia służby w Państwowej Straży Pożarnej.

Kandydat ubiegający się o przyjęcie do służby w Państwowej Straży Pożarnej jest obowiązany dostarczyć przed przystąpieniem do testu sprawności fizycznej zaświadczenie lekarskie o braku przeciwwskazań zdrowotnych.

W przypadku, gdy nabór do pełnienia służby w Państwowej Straży Pożarnej jest prowadzony na stanowisko wymagające szczególnych predyspozycji i umiejętności, kierownik jednostki organizacyjnej PSP może zarządzić przeprowadzenie następujących dodatkowych etapów postępowania kwalifikacyjnego:
- test wiedzy,
- test kompetencyjny,
- sprawdzian lęku wysokości (akrofobia),
- sprawdzian z pływania.

Każdy strażak podlega stałej, regularnej kontroli umiejętności oraz stanu zdrowia.

WAŻNE:
Szczegółowe wymagania kwalifikacyjne dla osób ubiegających się o podjęcie służby jako strażak w PSP określa rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie postępowania kwalifikacyjnego o przyjęcie do służby w Państwowej Straży Pożarnej.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu.

2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, awansu i potwierdzania kompetencji

Możliwości rozwoju zawodowego i awansu

Rozwój zawodowy i ścieżka awansu **strażaka** zależy od jego aspiracji oraz poziomu wykształcenia. Zgodnie z ustawą o Państwowej Straży Pożarnej, wyróżnia się cztery korpusy pracowników straży pożarnej:

- pracowników szeregowych (do którego należą strażak i starszy strażak),
- podoficerów,
- aspirantów straży pożarnej,
- oficerów.

Stopień strażaka i starszego strażaka nadają przełożeni uprawnieni do mianowania na stanowiska służbowe. Stopień strażaka nadaje się z dniem mianowania na pierwsze stanowisko służbowe w Państwowej Straży Pożarnej.

Kolejny wyższy stopień może być nadany stosownie do posiadanych kwalifikacji zawodowych oraz w zależności od zajmowanego stanowiska i opinii służbowej. Nadanie tego stopnia nie może jednak nastąpić wcześniej niż po przesłużeniu 1 roku w stopniu strażaka.

Każdy strażak może dalej dokształcać się na kursach uzupełniających, pozwalających na uzyskanie stanowisk przewidzianych dla podoficerów lub kontynuować naukę w jednej ze szkół kształcących kadrę aspirancką i oficerską.

Możliwości potwierdzania kompetencji

Strażak ma możliwość potwierdzania kompetencji w ośrodkach oraz szkołach działających w ramach systemu kształcenia Państwowej Straży Pożarnej.

Kwalifikacje przydatne do wykonywania zawodu, a wyodrębnione w zawodach w pokrewnych, dla których prowadzi się kształcenie w systemie szkolnictwa zawodowego, można potwierdzić przed Okręgową Komisją Egzaminacyjną. W szczególności dotyczy to kwalifikacji MS.20 Wykonywanie działań ratowniczych (technik pożarnictwa).

Kompetencje strażaka w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy (KPP) potwierdza zaświadczenie o ukończeniu kursu i zdobycie tytułu ratownika, zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Więcej informacji można uzyskać w Bazie Usług Rozwojowych https://uslugirozwojowe.parp.gov.pl oraz Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl

2.7. Zawody pokrewne

Osoba zatrudniona w zawodzie **strażak** może rozszerzać swoje kompetencje zawodowe w zawodzie pokrewnym:

Nazwa zawodu pokrewnego zgodnie z Klasyfikacją zawodów i specjalności	Kod zawodu
Technik pożarnictwa[S]	311919

3. ZADANIA ZAWODOWE I WYMAGANE KOMPETENCJE

3.1. Zadania zawodowe

Pracownik w zawodzie **strażak** wykonuje różnorodne zadania, do których należą w szczególności:

Z1 Ratowanie zagrożonych osób, zwierząt i mienia w oparciu o zasady ratownicze.
Z2 Udzielanie kwalifikowanej pierwszej pomocy podczas działań ratowniczych.
Z3 Identyfikowanie zagrożeń w miejscu prowadzenia działań w oparciu o oznakowanie.

Z4 Organizowanie bezpiecznego miejsca prowadzenie działań ratowniczych.
Z5 Sprawianie[4] oraz obsługa sprzętu gaśniczego i ratowniczego.
Z6 Utrzymywanie sprzętu oraz uzbrojenia osobistego we właściwym stanie technicznym.

3.2. Kompetencja zawodowa Kz1: Wykonywanie czynności ratowniczych

Kompetencja zawodowa Kz1: Wykonywanie czynności ratowniczych obejmuje zestaw zadań zawodowych Z1, Z2, do realizacji których wymagane są odpowiednie zbiory wiedzy i umiejętności.

Z1 Ratowanie zagrożonych osób, zwierząt i mienia w oparciu o zasady ratownicze	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Procedury ratownicze dla różnego typu zdarzeń; • Rodzaje oraz charakterystykę głównych rodzajów zagrożeń dla zdrowia i życia człowieka, mienia i środowiska; • Zasady oraz procedury związane z wykorzystaniem sprzętu ratowniczego oraz środków ochrony indywidualnej[5]; • Sposoby komunikacji z ratownikami oraz stanowiskiem kierowania; • Przepisy bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska; • Procedury związane z ewakuacją z miejsca zdarzenia; • Procedury związane z dokumentowaniem udziału w akcji ratowniczej.	• Wykorzystywać wiedzę dotyczącą procedur ratowniczych podczas zdarzenia; • Identyfikować zagrożenia dla zdrowia i życia człowieka, mienia i środowiska, które występują podczas działań ratowniczych; • Dobierać, przygotowywać i wykorzystywać sprzęt ratowniczy oraz środki ochrony indywidualnej do występującego zagrożenia; • Komunikować się z ratownikami i stanowiskami kierowania w trakcie działań ratowniczych przy użyciu sprzętu łączności i znaków gestowych; • Wykonywać pracę na miejscu działań ratowniczych, stosując przepisy bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska; • Określać oraz podejmować działania mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa zagrożonym i poszkodowanym osobom; • Stosować techniki ewakuacji z miejsca zagrożenia; • Przygotować drogi do ewakuacji zagrożonych i poszkodowanych osób; • Realizować zadania administracyjne związane z udziałem w akcji ratowniczej.

Z2 Udzielanie kwalifikowanej pierwszej pomocy podczas działań ratowniczych	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Zasady funkcjonowania organizmu człowieka; • Procedury kwalifikowanej pierwszej pomocy; • Metody komunikacji z osobą poszkodowaną w zdarzeniu; • Procedury związane z dokumentowaniem działań KPP.	• Rozpoznawać stan poszkodowanego; • Stosować procedury kwalifikowanej pierwszej pomocy; • Dostosować sposób komunikacji do stanu poszkodowanego; • Sporządzać dokumentację z działań KPP, w tym wypełniać kartę udzielonej pomocy medycznej.

3.3. Kompetencja zawodowa Kz2: Zabezpieczanie miejsc zdarzenia

Kompetencja zawodowa Kz2: Zabezpieczanie miejsc zdarzenia obejmuje zestaw zadań zawodowych Z3, Z4, do realizacji których wymagane są odpowiednie zbiory wiedzy i umiejętności.

Z3 Identyfikowanie zagrożeń w miejscu prowadzenia działań w oparciu o oznakowanie	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Zakres potencjalnych zagrożeń dla ludzi i mienia związanych z wystąpieniem zdarzenia; • Podstawy fizykochemii spalania oraz spalania wybuchowego; • Mechanizmy zjawiska pożaru; • Źródła oraz sposoby postępowania w przypadku zagrożeń chemicznych, radiacyjnych, biologicznych; • Sposoby komunikacji stosowanej w trakcie akcji ratowniczej, w tym oznakowanie stref niebezpiecznych.	• Przyporządkować zagrożenia dla ludzi i mienia w zależności od różnych rodzajów i zdarzeń; • Określać zjawiska charakterystyczne dla różnych rodzajów i faz pożarów, w tym spalania wybuchowego; • Oceniać ryzyko rozprzestrzeniania się zagrożeń; • Identyfikować strefy niebezpieczne na podstawie oznakowania; • Komunikować się adekwatnie do aktualnej sytuacji akcji ratowniczej.

Z4 Organizowanie bezpiecznego miejsca prowadzenie działań ratowniczych	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI– potrafi:**
• Zasady bezpiecznej organizacji pracy osób biorących udział w akcji ratowniczej;; • Zasady bezpiecznego użytkowania urządzeń i sprzętu specjalistycznego; • Związek przyczynowo-skutkowy między wystąpieniem czynnika uciążliwego, szkodliwego i niebezpiecznego a zagrożeniem w trakcie akcji ratowniczej; • Zasady rozmieszczania sprzętu ratowniczego; • Zasady bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ochrony przeciwpożarowej związane z prowadzeniem akcji ratowniczej.	• Oceniać konsekwencje wystąpienia czynnika uciążliwego, szkodliwego i niebezpiecznego dla poziomu bezpieczeństwa na miejscu akcji ratowniczej; • Rozmieszczać sprzęt znajdujący się na wyposażeniu pojazdów pożarniczych w oparciu o zasady ergonomii; • Posługiwać się urządzeniami i sprzętem ratowniczym; • Zabezpieczać swoje miejsce pracy tak, aby nie zagrażać pozostałym ratownikom; • Zadbać o porządek w miejscu prowadzenia akcji ratowniczej; • Oceniać ryzyko wystąpienia zagrożenia dla innej osoby; • Pracować przy zachowaniu zasad bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ochrony przeciwpożarowej.

3.4. Kompetencja zawodowa Kz3: Obsługa sprzętu specjalistycznego

Kompetencja zawodowa Kz3: Umiejętność dobrej organizacji miejsca pracy obejmuje zestaw zadań zawodowych Z5, Z6, do realizacji których wymagane są odpowiednie zbiory wiedzy i umiejętności.

Z5 Sprawianie oraz obsługa sprzętu gaśniczego i ratowniczego	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI– potrafi:**
• Instrukcje obsługi różnego typu narzędzi i sprzętu ratowniczego; • Zasady pracy sprzętem ratowniczym według	• Określać cele stosowania sprzętu ratowniczego, narzędzi ratowniczych oraz pomocniczych; • Dobierać rodzaj sprzętu ratowniczego do

jego przeznaczenia; • Procedury związane z obsługą oraz raportowaniem użycia poszczególnych jednostek sprzętu ratowniczego.	aktualnych warunków akcji ratowniczej; • Sprawiać elementy zestawu sprzętu ratowniczego; • Ustawiać parametry robocze sprzętu ratowniczego; • Kontrolować sprzęt ratowniczy przed użyciem; • Sterować urządzeniami ratowniczymi; • Wykorzystywać sprzęt służący do budowy stanowisk wodnych i gaśniczych zgodnie z zasadami i parametrami; • Sporządzać dokumentację formalną związaną z wykorzystaniem sprzętu ratowniczego.

Z6 Utrzymanie sprzętu oraz uzbrojenia osobistego we właściwym stanie technicznym	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI– potrafi:**
• Instrukcje użytkowania sprzętu ratowniczego oraz uzbrojenia osobistego; • Zasady serwisowania sprzętu ratowniczego; • Zasady przechowywania sprzętu ratowniczego.	• Użytkować sprzęt ratowniczy oraz wyposażenie osobiste zgodnie z instrukcjami obsługi, zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ochrony przeciwpożarowej; • Wykonywać podstawowe czynności serwisowe sprzętu z zachowaniem wytycznych producenta; • Przechowywać sprzęt ratowniczy zgodnie z wymogami producenta oraz procedurami danej instytucji.

3.5. Kompetencje społeczne

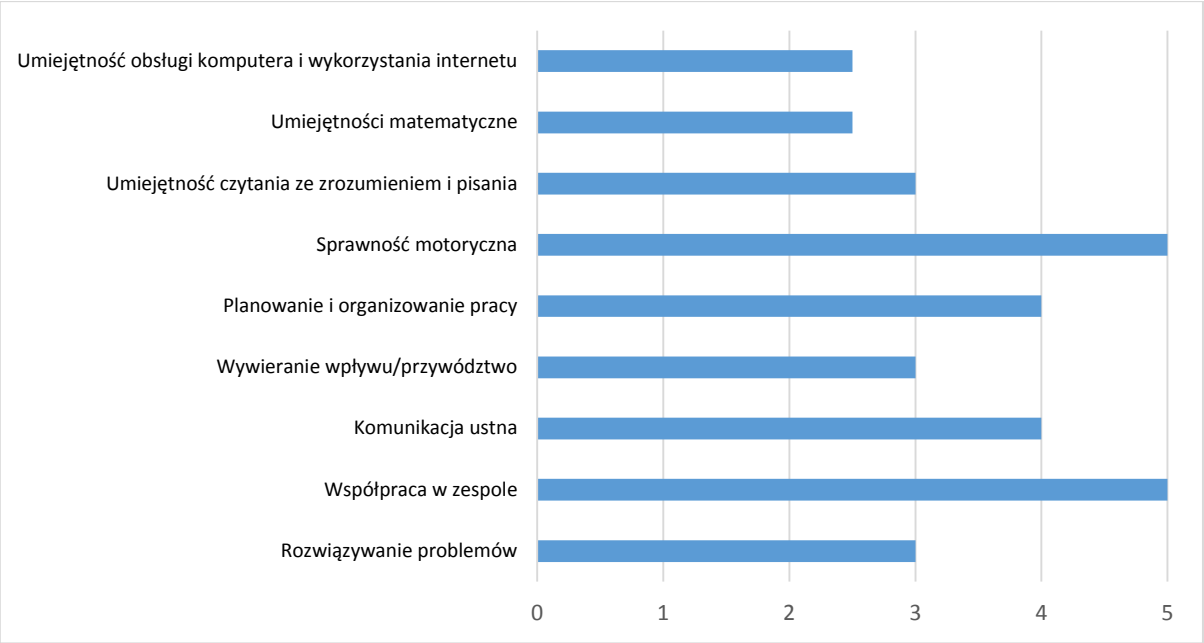
Pracownik w zawodzie **strażak** powinien posiadać kompetencje społeczne niezbędne do prawidłowego i skutecznego wykonywania zadań zawodowych.

W szczególności pracownik jest gotów do:

- Ponoszenia odpowiedzialności za skutki podejmowanych działań (bezpieczeństwo i zdrowie ludzi) oraz za powierzone urządzenia i narzędzia wykorzystywane w pracy strażaka.
- Dokonywania oceny zagrożenia zdrowia oraz życia i podejmowania działań adekwatnych do stopnia zagrożenia.
- Funkcjonowania w zespole ratowniczym w różnych miejscach i w różnych warunkach, szczególnie w sytuacjach kryzysowych.
- Empatycznego traktowania potrzeb drugiego człowieka.
- Kierowania się zasadami zgodnymi z etyką zawodową i obowiązującymi przepisami.
- Dbania o zdrowie i formę fizyczną, warunkującą gotowość do pełnienia służby strażaka.
- Podnoszenia kompetencji zawodowych w kontekście zmian prawnych i nowych rozwiązań technologiczno-organizacyjnych, właściwych dla służby w Państwowej Straży Pożarnej.

3.6. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu

Pracownik powinien posiadać zdolność właściwego wykonywania zadań zawodowych i predyspozycje do rozwoju zawodowego. Dlatego wymaga się od niego odpowiednich kompetencji kluczowych. Zostały one zilustrowane w formie profilu (rys. 1) ukazującego ważność kompetencji kluczowych dla zawodu **strażak**.

Rys. 1. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu **strażak**

Uwaga:
Wykaz kompetencji kluczowych opracowano na podstawie wykazu stosowanego w Międzynarodowym Badaniu Kompetencji Osób Dorosłych – projekt PIAAC (OECD).

3.7. Powiązanie kompetencji zawodowych z opisami poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz Sektorowej Ramy Kwalifikacji

Kompetencje zawodowe pracownika w zawodzie strażak nawiązują do opisów poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji.

Opis zawodu, zadań zawodowych i wymagań kompetencyjnych może stanowić materiał informacyjny dla przygotowania (lub aktualizacji) opisów kwalifikacji wprowadzanych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji (ZSK). Więcej informacji:

- Zintegrowany System Kwalifikacji: https://www.kwalifikacje.gov.pl
- Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji: https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl

4. ODNIESIENIE DO SYTUACJI ZAWODU NA RYNKU PRACY I MOŻLIWOŚCI DOSKONALENIA ZAWODOWEGO

4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie

Strażak może znaleźć pracę:

- w jednostkach organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej, w tym w jednostkach ratowniczo-gaśniczych (wchodzących w skład komend powiatowych/miejskich) lub/i w specjalistycznych grupach wodno-nurkowych (SGRW-N), grupach wysokościowych (SGRW), grupach technicznych (SGRT), grupach poszukiwawczo-ratowniczych (SGPR), grupach chemiczno-ekologicznych (SGRChem-Eko),
- w jednostkach wojskowej straży pożarnej,
- w jednostkach lotniskowej służby ratowniczo-gaśniczej.

Strażak pełniący służbę w Państwowej Straży Pożarnej nie może podejmować zajęcia zarobkowego poza służbą bez pisemnej zgody przełożonego.

WAŻNE:
Zachęcamy do sprawdzenia dostępnych ofert pracy w **Centralnej Bazie Ofert Pracy:**
http://oferty.praca.gov.pl

Natomiast aktualizacje informacji o możliwościach zatrudnienia w zawodzie, przyszłe zapotrzebowanie na dany zawód na rynku pracy oraz dodatkowe informacje można uzyskać, korzystając z **polecanych źródeł danych**.
Polecane źródła danych [dostęp: 31.03.2019]:
Ranking (monitoring) zawodów deficytowych i nadwyżkowych:
http://mz.praca.gov.pl
https://www.gov.pl/web/rodzina/zawody-deficytowe-zrownowazone-i-nadwyzkowe

Barometr zawodów: https://barometrzawodow.pl

Wojewódzkie obserwatoria rynku pracy:
Mazowieckie – http://obserwatorium.mazowsze.pl
Małopolskie – https://www.obserwatorium.malopolska.pl
Lubelskie – http://lorp.wup.lublin.pl
Regionalne Obserwatorium Rynku Pracy w Łodzi – http://obserwatorium.wup.lodz.pl
Pomorskie – http://www.porp.pl
Opolskie – http://www.obserwatorium.opole.pl
Wielkopolskie – http://www.obserwatorium.wup.poznan.pl
Zachodniopomorskie – https://www.wup.pl/pl/dla-instytucji/zachodniopomorskie-obserwatorium-rynku-pracya
Podlaskie – http://www.obserwatorium.up.podlasie.pl

Zielona Linia. Centrum Informacyjne Służb Zatrudnienia:
http://zielonalinia.gov.pl

Portal Prognozowanie Zatrudnienia:
www.prognozowaniezatrudnienia.pl

Portal EU Skills Panorama:
http://skillspanorama.cedefop.europa.eu/en

Europejski portal mobilności zawodowej EURES:
https://eures.praca.gov.pl
https://ec.europa.eu/eures/public/pl/homepage

4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu

Kształcenie

Państwowa Straż Pożarna posiada własny system kształcenia i szkolenia. W jego skład aktualnie (2018 r.) wchodzi:
- 16 ośrodków szkolenia w komendach wojewódzkich Państwowej Straży Pożarnej,
- Szkoła Podoficerska Państwowej Straży Pożarnej w Bydgoszczy,
- 3 szkoły aspirantów Państwowej Straży Pożarnej w Krakowie, Częstochowie i Poznaniu (w randze szkół policealnych) kształcące w zawodzie technik pożarnictwa,
- Szkoła Główna Służby Pożarniczej w Warszawie kształcąca na studiach pierwszego stopnia – inżynierów pożarnictwa oraz na studiach drugiego stopnia – magistrów inżynierów pożarnictwa.

Przyjęty system zgodny jest z powszechnym systemem edukacji i otwarty na każdym poziomie dla kandydatów (po zdaniu egzaminów wstępnych).

Strażak ma również możliwość dalszego kształcenia na studiach I i II stopnia w Szkole Głównej Służby Pożarniczej na kierunkach: inżynier bezpieczeństwa i bezpieczeństwo wewnętrzne

Kompetencje przydatne do wykonywania zawodu **strażak** można uzyskać, podejmując kształcenie w zawodzie pokrewnym technik pożarnictwa, w zakresie kwalifikacji MS.20 Wykonywanie działań ratowniczych, oferowane w szkołach policealnych w dwuletnim cyklu kształcenia.

W ramach wyżej wymienionej kwalifikacji można również uczestniczyć w kwalifikacyjnym kursie zawodowym (dla dorosłych) – także w trybie eksternistycznym, organizowanym przez:
- publiczne szkoły prowadzące kształcenie zawodowe,
- niepubliczne szkoły posiadające uprawnienia szkół publicznych i prowadzące kształcenie zawodowe,
- publiczne i niepubliczne placówki kształcenia ustawicznego, placówki kształcenia praktycznego, ośrodki dokształcania i doskonalenia zawodowego,
- instytucje rynku pracy prowadzące działalność edukacyjno-szkoleniową,
- podmioty prowadzące działalność oświatową na podstawie ustawy Prawo przedsiębiorców.

Kwalifikację MS.20 potwierdzają Okręgowe Komisje Egzaminacyjne po zdaniu egzaminu i spełnieniu wymagań formalnych.

Szkolenie

Strażak ma możliwość poszerzania swoich kwalifikacji poprzez udział w specjalistycznych szkoleniach. Organizowane są przez prywatne firmy szkoleniowe posiadające odpowiednie uprawnienia bądź bezpośrednio przez jednostki straży pożarnej.

Tematyka szkoleń obejmować może między innymi zasady ratownictwa technicznego, medycznego lub chemiczno-ekologicznego.

Organizatorzy szkoleń potwierdzają uzyskane przez uczestników kompetencje stosownymi certyfikatami/zaświadczeniami.

WAŻNE:
Więcej informacji o instytucjach oferujących kształcenie, szkolenie i/lub walidację kompetencji w ramach zawodu można uzyskać, korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 31.03.2018]**:**

Szkolnictwo wyższe:
www.wybierzstudia.nauka.gov.pl

Szkolnictwo zawodowe:
https://www.ore.edu.pl/category/ksztalcenie-zawodowe-i-ustawiczne
http://doradztwo.ore.edu.pl/wybieram-zawod
http://www.zrp.pl

Szkolenia zawodowe:
Rejestr Instytucji Szkoleniowych – http://www.stor.praca.gov.pl/portal/#/ris
Baza Usług Rozwojowych – https://uslugirozwojowe.parp.gov.pl

Inne źródła danych:
Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji – https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl
Bilans Kapitału Ludzkiego – https://bkl.parp.gov.pl
Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji – http://www.frse.org.pl, http://europass.org.pl
Learning Opportunities and Qualifications in Europe – https://ec.europa.eu/ploteus

4.3. Zarobki osób wykonujących dany zawód/daną grupę zawodów

Zgodnie z obowiązującymi przepisami (2018 r.) wynagrodzenie osób pracujących w zawodzie **strażak** wynika z czterech podstawowych czynników:
- grupy zaszeregowania,
- dodatku za stopień służbowy,
- dodatku motywacyjnego,
- dodatku stażowego.

Z tego względu wynagrodzenia strażaków pracujących w różnych komendach z podobnym zakresem obowiązków mogą się różnić. Według danych z 2018 roku średnie uposażenie strażaka wynosi 4125 zł

brutto miesięcznie, jednak mediana zarobków oscyluje wokół kwoty 3500 zł brutto miesięcznie. Nowo przyjęty strażak może liczyć na wynagrodzenie wynoszące ok. 2200 zł brutto miesięcznie.

Dodatkowo strażak może otrzymać nagrodę pieniężną za nienaganną służbę, wysokie zaangażowanie oraz sukcesy zawodowe. Strażak może liczyć również na wypłacaną raz w roku trzynastą pensję, płatne nadgodziny, dopłatę do wypoczynku oraz tzw. mundurówkę, czyli dodatek na utrzymanie munduru wyjściowego.

Strażakowi i członkom jego rodziny przysługuje prawo do bezpłatnych świadczeń zdrowotnych zakładów opieki zdrowotnej tworzonych i utrzymywanych przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych, a także do świadczeń publicznych zakładów opieki zdrowotnej.

WAŻNE:
Zarobki osób wykonujących dany zawód/grupę zawodów są orientacyjne i mogą szybko stracić aktualność. Dlatego na bieżąco należy sprawdzać, jakie zarobki oferuje rynek pracy, korzystając z **polecanych źródeł danych.**

Polecane źródła danych [dostęp: 31.03.2019]**:**
Wynagrodzenie w Polsce według danych GUS:
http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/pracujacy-zatrudnieni-wynagrodzenia-koszty-pracy

Przykładowe portale informujące o zarobkach:
https://wynagrodzenia.pl/gus
https://wynagrodzenia.pl/kategoria/zarobki-na-stanowiskach-i-szczeblach
https://sedlak.pl/raporty-placowe
https://zarobki.pracuj.pl
https://www.forbes.pl/ogolnopolskie-badanie-wynagrodzen
https://www.kariera.pl/wynagrodzenia

4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie

W zawodzie **strażak** nie jest możliwe zatrudnianie osób z niepełnosprawnościami.

WAŻNE:
Decyzja o zatrudnieniu osoby z jakimkolwiek rodzajem niepełnosprawności może być podjęta wyłącznie po indywidualnej konsultacji z lekarzem medycyny pracy.

5. ODNIESIENIE DO EUROPEJSKIEJ KLASYFIKACJI UMIEJĘTNOŚCI/KOMPETENCJI, KWALIFIKACJI I ZAWODÓW (ESCO)

Europejska klasyfikacja umiejętności/kompetencji, kwalifikacji i zawodów (European Skills/Competences, Qualifications and Occupations – ESCO) jest narzędziem łączącym rynek edukacji z rynkiem pracy. ESCO jest częścią strategii „Europa 2020". W klasyfikacji określono i uszeregowano umiejętności, kompetencje, kwalifikacje i zawody istotne dla unijnego rynku pracy oraz kształcenia i szkolenia. Tworzenie europejskiego rynku pracy, a w przyszłości wspólnego obszaru kształcenia ustawicznego wymaga, aby zdobywane przez jednostki umiejętności oraz kwalifikacje były zrozumiałe oraz łatwo porównywalne między krajami, a także – by promowały mobilność wśród pracowników.

Obecnie (2018 r.) klasyfikacja ESCO jest dostępna w 27 językach (w 24 językach UE, islandzkim, norweskim i arabskim) za pośrednictwem platformy ESCO:
https://ec.europa.eu/esco/portal/home

Klasyfikacja ESCO została oparta na trzech filarach i pokazuje w sposób systematyczny relacje między nimi:

- **Zawody:** https://ec.europa.eu/esco/portal/occupation
- **Umiejętności/Kompetencje:** https://ec.europa.eu/esco/portal/skill
- **Kwalifikacje:** https://ec.europa.eu/esco/portal/qualification

6. ŹRÓDŁA DODATKOWYCH INFORMACJI O ZAWODZIE

Podstawowe regulacje prawne:

Stan prawny na dzień: 31.10.2018 r.

- Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 996, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 5 sierpnia 2015 r. o zmianie ustaw regulujących warunki dostępu do wykonywania niektórych zawodów (t.j. Dz.U. poz. 1505).
- Ustawa z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 986, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 2195, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1265, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1313, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 620, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 11 października 2018 r. w sprawie wykazu chorób i ułomności, wraz z kategoriami zdolności do służby w Policji, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Państwowej Straży Pożarnej oraz Służbie Ochrony Państwa (Dz. U. poz. 2035).
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 29 marca 2018 r. w sprawie postępowania kwalifikacyjnego o przyjęcie do służby w Państwowej Straży Pożarnej (Dz. U. poz. 672).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie (Dz. U. poz. 1663).
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 3 lipca 2017 r. w sprawie szczegółowej organizacji krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego (Dz. U. poz. 1319, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 31 marca 2017 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach (t.j. Dz. U. poz. 860, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 marca 2017 r. w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego (t.j. Dz. U. poz. 622, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 20 maja 2016 r. w sprawie stanowisk służbowych w jednostkach organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej (Dz. U. poz. 724).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji typowych dla kwalifikacji o charakterze zawodowym – poziomy 1–8 (t.j. Dz. U. poz. 537).
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 10 listopada 2015 r. w sprawie wymagań kwalifikacyjnych oraz szkoleń dla strażaków jednostek ochrony przeciwpożarowej (Dz. U. poz. 1962).
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 21 listopada 2014 r. w sprawie szczegółowych zasad wyposażenia jednostek organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej (Dz. U. poz. 1793).
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 sierpnia 2014 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 227).

- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 16 września 2008 r. w sprawie szczegółowych warunków bezpieczeństwa i higieny służby strażaków Państwowej Straży Pożarnej (Dz. U. Nr 180, poz. 1115).
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 27 października 2005 r. w sprawie zakresu, trybu i częstotliwości przeprowadzania okresowych profilaktycznych badań lekarskich oraz okresowej oceny sprawności fizycznej strażaka Państwowej Straży Pożarnej (Dz. U. Nr 261, poz. 2191, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 21 marca 2003 r. w sprawie rodzaju placówek, do których może być skierowany strażak Państwowej Straży Pożarnej, oraz należności pieniężnych przysługujących w przypadkach skierowania strażaka do szkoły, na przeszkolenie lub na studia (Dz. U. Nr 61, poz. 546).

Literatura branżowa:

- Abramowicz M., Adamski R.G.: Bezpieczeństwo pożarowe budynków, cz. I. Szkoła Główna Służby Pożarniczej, Warszawa 2002.
- Bielicki P., Dobrodziej C., Kicka M., Mechowicka-Stefańczuk A., Olbryś M.: Podstawy psychologii dla słuchaczy kursu kwalifikacyjnego szeregowych PSP. Wyd. WEMA, Warszawa 2003.
- Kociołek K. (red.), Fizykochemia spalania i środki gaśnicze, Komenda Główna Państwowej Straży Pożarnej, Warszawa 2005.
- Konecki M., Król B., Wróblewski D.: Nowoczesne metody działań ratowniczo-gaśniczych. Szkoła Główna Służby Pożarniczej, Warszawa 2003.
- Konieczny J., Ranecki J.: Ratownictwo chemiczno-medyczne. Garmond, Warszawa 2007.
- Ochrona przeciwpożarowa – czasopismo branżowe. Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Pożarnictwa, Poznań.
- Pofit-Szczepańska M., Wybrane zagadnienia z chemii ogólnej, fizykochemii spalania i wybuchu oraz rozwoju pożarów. Szkoła Aspirantów Państwowej Straży Pożarnej, Kraków 2007.
- Przegląd Pożarniczy – czasopismo branżowe. Komenda Główna Państwowej Straży Pożarnej, Warszawa.
- Strażak – czasopismo branżowe. Związek Ochotniczych Straży Pożarnych RP, Warszawa.
- Zboina J., Bezpieczeństwo pożarowe obiektów muzealnych i ich zbiorów, CNBOP-PIB, Józefów 2018.
- Zboina J., Bezpieczeństwo pożarowe – rozważania na gruncie nauki i praktyki. CNBOP-PIB, Józefów 2018.

Zasoby internetowe [dostęp: 31.10.2018]:

- Baza danych standardów kwalifikacji/kompetencji zawodowych i modułowych programów szkoleń: ftp://kwalifikacje.praca.gov.pl
- Centrum Naukowo-Badawczego Ochrony Przeciwpożarowej: https://www.cnbop.pl
- Centrum Ratownictwa: https://centrumratownictwa.com
- Informator dotyczący egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie technik pożarnictwa: https://www.cke.edu.pl/images/_EGZAMIN_ZAWODOWY/informatory/formula_2017/311919.pdf
- Komenda Główna Państwowej Straży Pożarnej: https://www.straz.gov.pl
- Portal Asystent BHP: https://asystentbhp.pl
- Portal branżowy: https://remiza.com.pl/
- Portal branżowy: https://strazacki.pl/
- Portal branżowy: https://www.ppoz.pl
- Portalu Szkoły Głównej Służby Pożarniczej https://www.sgsp.edu.pl/
- Projekt Zintegrowany System Kwalifikacji: http://kwalifikacje.edu.pl
- Standardy orzecznictwa lekarskiego ZUS: http://www.zus.pl/lekarze/publikacje/standardy-orzecznictwa-lekarskiego-zus

- Wyszukiwarka opisów zawodów: http://psz.praca.gov.pl/rynek-pracy/bazy-danych/klasyfikacja-zawodow-i-specjalnosci/wyszukiwarka-opisow-zawodow

7. SŁOWNIK POJĘĆ

7.1. Definicje powiązane z opisem informacji o zawodzie (zawodoznawcze)

Nazwa pojęcia	Definicja pojęcia
Awans zawodowy	Wyróżnia się dwa podstawowe rodzaje awansu – pionowy oraz poziomy. Awans pionowy oznacza zmianę stanowiska na wyższe w hierarchii przedsiębiorstwa/organizacji oraz przyznanie wyższego wynagrodzenia i poszerzenie uprawnień, np. awans polegający na osiągnięciu wyższego stopnia wymagań formalnych w policji, w wojsku, mianowanie na wyższy stopień – awans nauczycielski. Awans poziomy oznacza zmianę stanowiska niepociągającą za sobą zmiany pozycji pracownika w hierarchii firmy, np. objęcie dodatkowego stanowiska przez pracownika, powierzenie nowych zadań, rozszerzenie uprawnień i zakresu podejmowanych decyzji.
Czynności zawodowe	Są to działania podejmowane w ramach zadania zawodowego i dające efekt w postaci realizacji celu przewidzianego w zadaniu zawodowym.
Edukacja formalna	Kształcenie realizowane przez publiczne i niepubliczne szkoły oraz inne podmioty systemu oświaty, uczelnie oraz inne podmioty systemu szkolnictwa wyższego w ramach programów, które prowadzą do uzyskania kwalifikacji pełnych oraz kwalifikacji nadawanych po ukończeniu studiów podyplomowych (zgodnie z ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym) albo kwalifikacje w zawodzie (zgodnie z przepisami oświatowymi).
Edukacja pozaformalna	Kształcenie i szkolenie realizowane w ramach programów, które nie prowadzą do uzyskania kwalifikacji pełnych lub kwalifikacji właściwych dla edukacji formalnej.
Efekty uczenia się	Wiedza, umiejętności oraz kompetencje społeczne nabyte w procesie uczenia się (w ramach edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej lub poprzez uczenie się nieformalne).
Europejskie Ramy Kwalifikacji (ERK)	Przyjęta w Unii Europejskiej struktura i opis poziomów kwalifikacji umożliwiająca porównanie kwalifikacji uzyskiwanych w różnych państwach. W ERK wyróżniono 8 poziomów kwalifikacji opisywanych za pomocą efektów uczenia się (wiedza, umiejętności i kompetencje). ERK stanowi układ odniesienia do krajowych ram kwalifikacji, w tym do PRK.
Kody niepełnosprawności	Są symbolami rodzaju schorzenia, które ma decydujący wpływ na to, do jakich prac osoba niepełnosprawna może być kierowana, a do jakich nie powinna ze względu na jej zdrowie i skuteczność pracy na danym stanowisku. Podstawowe kody niepełnosprawności: 01-U upośledzenie umysłowe, 02-P choroby psychiczne, 03-L zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu, 04-O choroby narządu wzroku, 05-R upośledzenie narządu ruchu, 06-E epilepsja, 07-S choroby układu oddechowego i krążenia, 08-T choroby układu pokarmowego, 09-M choroby układu moczowo-płciowego, 10-N choroby neurologiczne, 11-I inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego, 12-C całościowe zaburzenia rozwojowe.
Kompetencje społeczne	Jest to rozwinięta w toku uczenia się zdolność kształtowania własnego rozwoju oraz autonomicznego i odpowiedzialnego uczestniczenia w życiu zawodowym i społecznym, z uwzględnieniem etycznego kontekstu własnego postępowania.
Kompetencje kluczowe	Są to kompetencje (połączenie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych) integracji społecznej i zatrudnienia potrzebne w życiu zawodowym i pozazawodowym oraz do bycia aktywnym obywatelem. Na potrzeby opracowania informacji o zawodach wyróżniono 9 kompetencji, które zostały wybrane i pogrupowane ze zbioru 15 kompetencji kluczowych wyodrębnionych w Międzynarodowym Badaniu Kompetencji Osób Dorosłych – Projekt PIAAC prowadzonym cyklicznie przez OECD.

Kompetencja zawodowa	Jest to układ wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych niezbędnych do wykonywania, w ramach wydzielonego zakresu pracy w zawodzie zestawu zadań zawodowych. Posiadanie jednej lub kilku kompetencji zawodowych powinno umożliwić zatrudnienie na co najmniej jednym stanowisku pracy w zawodzie.
Kwalifikacja	Oznacza zestaw efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych nabytych w edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej lub poprzez uczenie się nieformalne, zgodnych z ustalonymi dla danej kwalifikacji wymaganiami, których osiągnięcie zostało sprawdzone w procesie walidacji oraz formalnie potwierdzone przez uprawniony podmiot certyfikujący. W Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji wyodrębniono 4 rodzaje kwalifikacji: pełne, cząstkowe, rynkowe i uregulowane.
Polska Rama Kwalifikacji (PRK)	Opis ośmiu wyodrębnionych w Polsce poziomów kwalifikacji odpowiadających odpowiednim poziomom Europejskich Ram Kwalifikacji sformułowany za pomocą ogólnych charakterystyk efektów uczenia się dla kwalifikacji na poszczególnych poziomach ujętych w kategoriach wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.
Potwierdzanie kompetencji	Jest to proces polegający na sprawdzeniu, czy kompetencje wymagane dla danej kwalifikacji zostały osiągnięte. Terminy o podobnym znaczeniu: „walidacja", „egzaminowanie". Proces ten prowadzi do certyfikacji − wydania przez upoważnioną instytucję „dyplomu", „świadectwa", „certyfikatu".
Sektorowa Rama Kwalifikacji (SRK)	Opis poziomów kwalifikacji funkcjonujących w danym sektorze lub branży; poziomy Sektorowych Ram Kwalifikacji odpowiadają odpowiednim poziomom Polskiej Ramy Kwalifikacji.
Sprawności sensomotoryczne	Są to sprawności związane z funkcjonowaniem narządów zmysłów (wzroku, słuchu, smaku, powonienia, dotyku) oraz narządu ruchu (sprawność rąk, precyzja ruchów rąk, sprawność nóg, koordynacja wzrokowo-ruchowa itp.).
Stanowisko pracy	Jest to miejsce pracy w strukturze organizacyjnej, np. przedsiębiorstwa, instytucji, organizacji, w ramach którego pracownik wykonuje zadania zawodowe stale lub okresowo. Do prawidłowego wykonywania zadań na danym stanowisku pracy konieczne jest posiadanie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych właściwych dla kompetencji zawodowych wyodrębnionych w zawodzie.
Tytuł zawodowy	Jest przyznawany osobie, która udowodniła, że posiada określony zasób wiedzy i umiejętności potrzebny do wykonywania danego zawodu. W niektórych grupach zawodowych (technicy, lekarze, rzemieślnicy) istnieją ustawowo zadekretowane nazwy i hierarchie tych tytułów, podczas gdy w innych nie ma takich systemów. Przykładowo tytuły zawodowe uzyskiwane w szkołach i placówkach oświaty to: robotnik wykwalifikowany i technik, w rzemiośle: uczeń, czeladnik, mistrz, w kulturze fizycznej: trener, instruktor, menedżer sportu.
Umiejętności	Jest to przyswojona w procesie uczenia się zdolność do wykonywania zadań i rozwiązywania problemów właściwych dla dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.
Uprawnienia zawodowe	Oznaczają posiadanie prawa do wykonywania czynności zawodowych (zawodu), do których dostęp jest ograniczony poprzez przepisy prawne przewidujące konieczność posiadania odpowiedniego wykształcenia, spełnienia wymagań kwalifikacyjnych lub innych dodatkowych wymagań.
Uczenie się nieformalne	Uzyskiwanie efektów uczenia się poprzez różnego rodzaju aktywność poza edukacją formalną i edukacją pozaformalną, w tym poprzez samouczenie się i doświadczenie uzyskane w pracy.
Walidacja	Oznacza sprawdzenie, czy osoba ubiegająca się o nadanie określonej kwalifikacji, niezależnie od sposobu uczenia się (edukacja formalna, pozaformalna i uczenie się nieformalne) tej osoby, osiągnęła wyodrębnioną część lub całość efektów uczenia się wymaganych dla tej kwalifikacji.
Wiedza	Jest to zbiór opisów obiektów i faktów, zasad, teorii oraz praktyk przyswojonych w procesie uczenia się, odnoszących się do dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.
Wykształcenie	Oznacza rezultat procesu kształcenia w zakresie ogólnym i specjalistycznym charakteryzowany na podstawie: – poziomu wykształcenia odpowiadającego poziomowi ukończonej szkoły (np. wykształcenie: podstawowe, gimnazjalne, ponadpodstawowe, ponadgimnazjalne, czeladnicze, policealne, wyższe (pierwszy, drugi i trzeci stopień), – profilu wykształcenia (ukończonej szkoły) lub dziedziny wykształcenia (kierunek lub kierunek i specjalność ukończonej szkoły wyższej lub wyższej szkoły zawodowej).

Zadanie zawodowe	Jest to logiczny wycinek lub etap pracy w ramach zawodu o wyraźnie określonym początku i końcu wykonywany na stanowisku pracy. Na zadanie zawodowe składa się układ czynności zawodowych powiązanych jednym celem, kończący się określonym wytworem, usługą lub istotną decyzją. W wyniku podziału pracy każdy zawód różni się wykonywanymi zadaniami, na które składają się czynności zawodowe.
Zawód	Jest to zbiór zadań zawodowych wyodrębnionych w wyniku społecznego podziału pracy, wykonywanych przez poszczególne osoby i wymagających odpowiednich kwalifikacji i kompetencji (wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych), zdobytych w wyniku kształcenia lub praktyki. Wykonywanie zawodu stanowi źródło utrzymania.
Zintegrowany System Kwalifikacji (ZSK)	Wyodrębniona część Krajowego Systemu Kwalifikacji, w której obowiązują określone w ustawie standardy opisywania kwalifikacji oraz przypisywania poziomu Polskiej Ramy Kwalifikacji do kwalifikacji, zasady włączania kwalifikacji do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji i ich ewidencjonowania w Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji (ZRK), a także zasady i standardy certyfikowania kwalifikacji oraz zapewniania jakości nadawania kwalifikacji. Informacje o ZSK są dostępne pod adresem: https://www.kwalifikacje.gov.pl
Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji (ZRK)	Rejestr publiczny prowadzony w systemie teleinformatycznym ewidencjonujący kwalifikacje włączone do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji. Informacje o ZRK są dostępne pod adresem: https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl

7.2. Definicje związane z wykonywaniem zawodu (branżowe)

Lp.	Nazwa pojęcia	Definicja	Źródło
1	**Kwalifikowana Pierwsza Pomoc (KPP)**	Czynności podejmowane wobec osoby w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego przez ratownika	http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20061911410/U/D20061410Lj.pdf [dostęp: 31.10.2018]
2	**Pojazd pożarniczy**	Pojazdy ratowniczy, gaśniczy i specjalistyczny przeznaczony do ćwiczeń, szkolenia i akcji ratowniczych.	http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20081801115/O/D20081115.pdf [dostęp: 31.10.2018]
3	**Rota**	Dwuosobowy zespół ratowników wchodzący w skład zastępu lub specjalistycznej grupy ratowniczej.	http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20170001319/O/D20171319.pdf [dostęp: 31.10.2018]
4	**Sprawianie sprzętu specjalistycznego**	Zespół czynności mających na celu przygotowanie sprzętu do akcji ratowniczej, ćwiczeń lub szkolenia, w tym np. składanie, rozstawianie i ustawianie tego sprzętu.	http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20081801115/O/D20081115.pdf [dostęp: 31.10.2018]
5	**Środki ochrony indywidualnej strażaka**	Urządzenia lub wyposażenie przewidziane do noszenia bądź trzymania w celu ochrony strażaka przed zagrożeniami, które mogą mieć wpływ na jego bezpieczeństwo i zdrowie.	http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20081801115/O/D20081115.pdf [dostęp: 31.10.2018]
6	**Zastęp**	Pododdział liczący od trzech do sześciu ratowników, w tym dowódca, wyposażony w pojazd przystosowany do realizacji zadania ratowniczego.	http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20170001319/O/D20171319.pdf [dostęp: 31.10.2018]

www.psz.praca.gov.pl

ZASTOSOWANIE INFORMACJI O ZAWODACH

Wsparcie dla pracowników i klientów instytucji rynku pracy w zakresie:

- skutecznego podejmowania decyzji dotyczących wyboru zawodu, pracy/zatrudnienia,
- nabywania nowych lub rozszerzania już posiadanych kompetencji zawodowych,
- zmiany kwalifikacji zawodowych zgodnie z potrzebami rynku pracy,
- dopasowywania treści szkoleń kontraktowanych przez urzędy pracy do potrzeb rynku pracy.

Wsparcie dla różnych grup interesariuszy w zakresie:

- poradnictwa i doradztwa zawodowego,
- tworzenia i aktualizacji ofert szkoleniowych dla rynku pracy,
- dostosowania oferty kształcenia zawodowego do wymagań rynku pracy,
- tworzenia i aktualizacji opisów stanowisk pracy,
- przygotowania lub aktualizacji opisu kwalifikacji rynkowych wprowadzanych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji.

ISBN 978-83-7789-495-8 [569]